

2.8.2021

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS 2021

Johdanto kaupunginhallituksen lausuntoon

Tornion kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2021 käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 20.6.2022 § 70.

Kaupunginvaltuusto päätti

1. merkitä vuoden 2021 arviointikertomuksen tiedoksi ja lähettää sen edelleen kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten sekä
2. pyytää kaupunginhallitukselta lausunnon (KuntaL 121 §) lokakuun 2022 loppuun mennessä siitä, mihin toimiin sen johdosta on ryhdytty.

Keskushallintopalvelut on koonnut kaupungin toimialojen lausunnot tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa huomioimiin asioihin.

Kaupunginhallitus käsittelee lausunnon kokouksessaan **3.10.2022** ja kaupunginvaltuusto **31.10.2022**.

Keskushallintopalveluiden lausunto

Kaupungintalous

Tarkastuslautakunta on kertomuksessaan esittänyt kehitettäväksi kaupungin maksuvalmiutta, jonka lautakunnan mielestä pitäisi riittää 10–15 päiväksi.

Tornion kaupungin maksuvalmiuden seurannassa käytetään Nomentia Treasury -ohjelmaa (kassanhallinta), johon siirtyvät tiedot Rondon laskukierrosta Raintanceen ja sieltä Nomentiaan. Samoin myyntireskontrasta laskutetut myyntisaamiset siirtyvät Nomentia Treasuryyn.

Kassan riittävyys riippuu siitä, kuinka paljon maksuja on liikenteessä kunakin päivänä. Tornion kaupungilla on mittava investointiohjelma, jonka vuoksi laskuja on ollut liikenteessä paljon vuonna 2021. Maksuvalmiuden turvaamiseksi kaupunki ottaa tarvittaessa kuntatodistustlainaa (lyhytaikaista lainaa) valtuuston päättämien määrien puitteissa. Vuonna 2021 lyhytaikaista lainaa sai olla yhtä aikaa 26 milj. euroa sekä lisäksi nostamattoman pitkäaikaisen 10 milj. euron verran. Maksuvalmiutta tarkkaillaan päivittäin ja lyhytaikaisen kassalainan tarve mitoitetaan yleensä muutamaksi kuukaudeksi kerrallaan (näin sen vuoksi, että pankit veloittavat miinuskorkoa, jos tilillä on rahaa enemmän kuin 2 milj. euroa).

2.8.2021

Laskuja ei makseta myöhässä sen vuoksi, ettei tilillä olisi katetta vaan sen vuoksi, että kierrossa olevia laskuja ei ajallaan asiatarkasteta ja hyväksyttyä.

Tarkastuslautakunta esittää kehitettäväksi, että talousarvion laadinnassa tulisi toimialoille annettavassa raamissa tarkastella yksityiskohtaisemmin kunkin toimialan palvelutuotannon kustannusrakennetta ja tulokehitystä huomioiden myös kuluvan vuoden toteutuma ja loppuvuoden ennuste.

Ennen raamin antamista toimielinten kanssa käydään kaupunginjohtajan johdolla keskustelut kunkin toimialan tulevista tarpeista seuraavalle vuodelle sekä suunnitelmavuosille. Raamissa huomioidaan myös tiedossa olevat lainsäädännölliset muutokset ja niiden vaikutukset talouteen ja toimintaan. Raamin pohjaksi otetaan viimeisin suunnitelmavuosi ja sitä muutetaan em. toimenpiteillä. Raamissa huomioidaan raamin tekohetkellä viimeisin olemassa oleva toteutuma kuluvalta vuodelta (huhtikuu). Verotulot arvioidaan verohallinnon ja Kuntaliiton ennusteiden mukaisesti siten, että niitä sovelletaan Tornion kaupungin tilanteeseen sopivaksi. Viime vuosina Kuntaliiton ennusteet ovat poikenneet toteutuneesta. Vuoden 2021 talousarvion verotulot arvioitiin 6.10.2020 saadun ennusteen pohjalta.

Valtionosuudet lasketaan Kuntaliiton ja valtionvarainministeriön laskelmien pohjalta. Valtionosuudet ovat yleensä toteutuneet talousarvion mukaisesti.

Raami ei ole pelkkä prosentuaalinen tasasuuruinen korotus kaikille toimialoille sama vaan neuvottelujen tulos. Toimialoilla saattaa talousarvion tekovaiheessa ilmaantua lisää tarpeita tai joitakin toimintoja on ollut mahdollista vähentää. Raamin hyväksymisen jälkeen voi vielä tulla valtiovallan taholta uusia velvoitteita, jotka on otettava huomioon talousarviota laadittaessa.

Kaupunginhallitus

Tarkastuslautakunta on kaupunginhallituksen toiminnan osalta esittänyt seuraavia kehittämisehdotuksia:

1. Yhteistyöhankkeissa ja yhteistoiminnassa, kuntien ja osakkuusyhteisöjen kanssa, varsinaisille tuloksille tulisi asettaa enemmän painoa ja selkeyttää yhteistyön tavoitteita.

Yhteistyöhankkeet ovat useasti monen eri toimijan intressien yhteensovittamista ja tällöin yksittäisten tuloksien korostaminen yhden toimijan näkökulmasta on ainakin haastavaa. On kuitenkin totta, aivan kuten

2.8.2021

tarkastuslautakunta toteaa, että yhteistoiminnan tavoitteiden tulisi olla selkeitä ja tähän päästään tarkemmalla tavoitteiden ja niitä toteuttavien mittareiden määrittämisellä.

2. Käyttötalouden tasapaino sote -palveluiden siirtyessä hyvinvointialueelle.

Tornion kaupunkiorganisaation ja hallintosäännön uudistaminen on käynnistetty syksyllä 2022 liittyen hyvinvointialueiden toiminnan tuomaan muutokseen. Lisäksi uudessa kaupunkistrategiassa nostetaan erityisesti esille tarkastuslautakunnan mainitsema elinvoiman edistäminen, sekä laaja-alaiset elämänlaatupalvelut. TA 2023 laadinnassa huomioidaan myös toiminnan sopeuttaminen väestönkehitystä, väestörakennetta ja palvelutarpeen muutoksia vastaavaksi.

3. Koko kaupunkikonsernin investoinnit kestäväälle tasolle vaarantamatta kaupungin vetovoimaa

Sote -palveluiden siirtyminen hyvinvointialueelle korostaa konserniyhtiöiden merkitystä kaupungin taloudessa. Niiden vaikutus kaupunkikonsernin taloudessa ja tuloslaskelmassa kasvaa ja näin ollen konserniyhtiöiden toiminta ja talous tulee ottaa entistä tarkemmin huomioon kaupungin talousseurannassa ja omistajapolitiikassa. Tähän liittyen myös omistajapoliittiset linjaukset tullaan uudistamaan vuoden 2023 kevään aikana. Tornion kaupungin oma investointitaso on ollut viimeisten vuosien aikana riittävällä tasolla ja nyt sitä on tarkasteltava ottaen huomioon muuttunut toimintaympäristö, lainarahan hinta ja muutokset valtionosuuksissa.

4. Taloudenhoidon suunnitelmallisuus

Oman palvelutuotannon kustannuslaskennan varmistamiseksi Tornion kaupunki ottaa käyttöön uuden tietokannan, joka mahdollistaa tiedolla johtamisen yhdistämällä talous- ja toimintatietoja.

5. Johtamisjärjestelmä ja johtoryhmän työskentely

Tornion kaupungin johtamisjärjestelmän kehittämistyö on jatkuva prosessi. Viimeisin suuri muutos tapahtui 2015-2017, kun uusi Kuntalaki astui voimaan. 1.1.2023 käynnistyvät hyvinvointialueet sekä 2025 tulossa oleva TE-palvelu-uudistus muuttavat kuntakenttää olennaisesti ja tästä johtuen johtamisjärjestelmätarkastelu (mm. hallintosääntö) on jälleen ajankohtaista.

2.8.2021

Työ on käynnistetty syksyllä 2022 ja ensimmäiset muutokset, lähinnä tekniset muutokset, tuodaan joulukuun 2022 kaupunginvaltuuston kokoukseen päätettäväksi. Tämän jälkeen työ jatkuu vaihteittain ja pohdittavaksi tulee suuremmat muutostarpeet toimielin- ja virasto-organisaatioon.

Tornion kaupunkiorganisaation johtamisjärjestelmää tullaan uudistamaan jo käynnistyneen kaupunkiorganisaation ja hallintosäännön uudistamisen yhteydessä. Johtoryhmätyöskentelyyn on tulossa muutoksia kaupunginjohtajan ja toimialajohtajien kehityskeskusteluissa esille nousseiden huomioiden perusteella.

6. Henkilöstön perehdyttäminen

Uusi henkilöstöohjelma on hyväksytty kaupunginvaltuustossa ja sen visiona on olla Lapin vetovoimaisin kuntatyönantaja. Ajatuksena on, että rekrytointiprosessia yhtenäistämällä ja nopeuttamalla sekä kehittämällä perehdytysmetodejamme, saamme myös parannettua Tornion kaupungin sisäistä työnantajakuva, joka sitä kautta vaikuttaa myös henkilöstön työhyvinvoinnin kokemukseen.

7. Omistajaohjauksen kehittäminen

Omistajaohjauksen tärkeimpiä kulmakiviä on oikea-aikaisen ja -sisältöisen tiedon kulkeminen tytäryhteisöjen ja emon välillä puolin ja toisin. Yhteisiä pelisääntöjä tullaan käymään säännöllisesti läpi mm. konserniyhteisöjen hallituskokouksien yhteydessä.

8. Etätyön toteutuminen ja vaikutuksien seuranta

Tornion kaupungin etätyöohjeita on tarkennettu syksyllä 2022 ja etätyön kehittämisen askelmerkit 2023-2024 on päätetty kaupungin johtoryhmässä.

Hallinto- ja kehittämisspalvelut

Digitalisaation kehittämisen osalta Tornion kaupungin Internet-sivuilta löytyy yhteensä 155 lomaketta, joista 26 lomaketta mahdollistaa suoran toimeenpanon sähköisesti allekirjoitettuna, ja tästä syystä vaatii vahvan tunnistautumisen. Sähköinen allekirjoittaminen toteutuu ja laajennus tulossa lisäksi Dynasty 10

2.8.2021

asianhallintaan, jotta esim. kokouspöytäkirjat voidaan allekirjoittaa sähköisesti.

Varahenkilöjärjestelmän osalta järjestelyt ja työnjako hoidetaan olemassa olevan henkilöstön kesken tilannekohtaisesti. Pidempien poissaolojen riskeihin on haasteellisempaa vastata nykyisellä resurssilla.

Kouluttautumisen ja osaamisen ylläpitämiseksi tehdään suunnitelmia kehityskeskusteluissa nousseiden ajankohtaisten tarpeiden mukaisesti.

Hallinto- ja kehittämisspalveluiden palautteet vastaanotetaan teknisellä toimialalla käyttöön otetun InfoGIS -palautejärjestelmän kautta, ja suunnitelmia ohjelmasta saadun raportoinnin seuraamiseksi on tehty.

Talous- ja hankintapalvelut

Tarkastuslautakunta esitti arviointikertomuksessaan talouspalveluille kehitettäväksi talouspalveluiden roolia ja vastuuta koko konsernin talouden seurannassa, valvonnassa ja kokonaisnäkömyksen luomisessa sekä toimialojen tukemisessa ja ohjaamisessa.

Lisäksi taloushallinnon suorittamaa valvontaa suositeltiin edelleen tehostettavaksi, jotta kaupungin taloudenhoito ja toimialojen kustannusrakenteet olisivat kokonaisvaltaisemmin hallinnassa. Tarkastuslautakunnan arvioinnissa mainittiin myös toimialoille annettava tuki ja ohjaus sekä huolehtiminen siitä, että ohjeet ja käytänteet ovat yhdenmukaisia ja ne on ymmärretty oikein. Yhtenä esimerkkinä tarkastuslautakunta mainitsi koronapandemiaan liittyvän kustannusseurannan.

Talouspalveluiden henkilöstöön kuuluu talousjohtajan lisäksi kaksi kirjanpitäjää, kolme laskentasihteeriä ja yksi taloussuunnittelija eli yhteensä 7 henkilöä.

Kaupungin talouspalveluissa valvotaan kustannusten käsittelyä ja tarvittaessa toimialoja ohjeistetaan tekemään korjauksia. Kaikki kaupungin laskut kulkevat ostoreskontran kautta, jolloin reskontrassa pystytään valvomaan, että laskut on käsitelty ja tiliöity oikein. Virheelliseen laskujen käsittelyyn puututaan ja ohjeistetaan korjattavaksi. Lisäksi kirjanpidossa tehdään jatkuvasti valvontaa ja tarkistuksia, joissa havaitut virheet oikaistaan. Samalla toimialoja ohjeistetaan, kuinka käsittely tulee jatkossa tehdä. Talouspalvelut ohjeistaa toimialoja kustannusten käsittelyyn myös erillisillä ohjeilla. Ohjeita annetaan suoraan laskuja käsitteleville henkilöille, minkä lisäksi ohjeita tallennetaan kaupungin intraan henkilöstön käytettäväksi.

2.8.2021

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota ohjeiden ja käytänteiden yhdenmukaisuuteen.

Talospalvelut ylläpitää tilikarttaa ja kustannuspaikkarakennetta, jotka ovat kaupungin intrassa saatavilla. Tilikarttaa ja kustannuspaikkarakennetta päivitetään säännöllisesti, minkä lisäksi tilikarttaan on sisällytetty kattavasti ohjeita eri tilien ja muiden laskentakohteiden käyttöön. Ohjeilla on pyritty siihen, että asiatarkastajien on helppo käsitellä laskut ja näin ollen kustannusseuranta olisi mahdollisimman tarkkaa.

Talouden seuranta toteutetaan myös kuukausiraporttien ja osavuosikatsausten muodossa, jolloin sekä talospalvelut että toimialat tarkastelevat ja analysoivat talouden tilaa. Raporteilla muodostetaan kokonaiskuva kaupungin taloudesta ja niiden avulla pystytään seuraamaan tulojen ja kustannusten kehittymistä suhteessa talousarvioon. Kuukausiraportit ja osavuosikatsaukset käsitellään kaupunginhallituksessa ja osavuosikatsaukset saatetaan myös kaupunginvaltuuston tietoon.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa tuotiin esille talospalveluiden antama tuki toimialoille. Talospalvelut on tiiviisti mukana toimialojen talousarvion laadinnassa ja toiminnan seurannassa sekä antaa tukea toimialoille aina tarpeen vaatiessa. Talospalvelut mm. muistuttaa talospalveluiden tiedossa olevista lainsäädännön muutoksista ja niiden huomioon ottamisesta toiminnan suunnittelussa.

Koronapandemian aikana koronaan liittyvien kustannusten seurantaan perustettiin oma laskentakoodi, jonka käyttöön toimialat ohjeistettiin. Koronakulut on raportoitu kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle osavuosikatsausten yhteydessä. Toimialoja on aina muistutettu koodin käytöstä osavuosikatsauksen ohjeen yhteydessä. Koodia käytetään laskuja tiliöidessä eli kaikkiin koronaan liittyviin laskuihin tulee merkitä ko. laskentakoodi. Näin ollen kaikki koronaan liittyvät kustannukset saadaan nousemaan raporteille ja niiden kehittymistä pystytään seuraamaan kustannuspaikoittain. Koodia käyttämällä toimialat ovat pystyneet erittelemään, mitkä kustannukset ovat koronasta aiheutuvia. Koronavastuukosten hakemiseen liittyviin suoritteiden seuraamiseen (esim. rokote- tai testausmäärät) talospalveluilla ei ole mahdollisuutta, sillä niiden seuranta tapahtuu hyvinvointipalveluiden ohjelmissa.

Hankintakilpailutustarpeet seuraavalle vuodelle tulisi huomioida jo talousarvion laadinnan yhteydessä.

2.8.2021

Hankintayksiköllä on ollut sisäisessä käytössä Excel -pohjainen kilpailutuskalenteri, johon kilpailutukset kerätään kootusti toimialoilta talousarviota seuraten, ja jossa niiden valmistusta seurataan. Kalenterin katselmointi tapahtuu viikkopalaverissa viikoittain (elokuusta 2022 lähtien). Valmistelussa on myös hankintayksikön vuosikello, jossa tilikauden tapahtumia seurataan. Vuosikello hyväksytään ohjausryhmän toimesta lokakuussa 2022 edelleen hyväksyttäväksi. Haasteena koetaan tiedonsaanti sidosryhmiltä/toimialoilta. Toimialat oletettavasti varaavat budjetin tulevan vuoden hankinnoille talousarviossa.

Yhteistyö toimialojen kanssa hankintojen valmistelussa sekä hankintatoimen ja toimialojen työnjaon sekä vastuiden selkiyttäminen ja aikatauluista sopiminen hyvissä ajoin hankintaprosessissa.

Hankintayksikkö on järjestäytynyt uudelleen elokuussa 2022 ja määritellyt tiimin jäsenten toimenkuvat. Tiimin tehtävät ja työnjako on selkeytetty ja jaettu toimialoille intranetissä, hankintojen ohjausryhmässä ja sähköpostilla hankintoja tekeville esimiehille työryhmäkutsua varten. Hankintayksikön prosessit ovat kehitysvaiheessa ja valmistuvat hyväksyttäväksi 2023 aikana. Hankintojen suunnitelmallisuuteen vaikuttaa suuresti tiedonkulku toimialoilta hankintaan.

Hankinta- ja sopimusprosessien hoitamiseen tarkoitetun Cludia hankintajärjestelmän käytön aktivointi.

Cludia -työkalun käyttöönotto etenee hyvin hankintapalveluissa. Käytössä on kilpailutusjärjestelmä ja sopimusjärjestelmä, myös hankintakalenteri on tarkoitus ottaa käyttöön korvaamaan Excel-versio. Cludian käyttö tukee hankintayksikön työtä ja prosesseja esimerkiksi sopimuskatselmointien ja kilpailutusten suunnittelussa.

Henkilöstö- ja työllisyyspalvelut

Rekrytointiprosessin tehostaminen on uuden henkilöstösuunnitelman yksi osatavoite ja rekrytointiprosessi tullaan uudistamaan vuosien 2022-2025 aikana. Rekrytointiprosessin uudistamiseen liittyy myös hallintosäännön päivitys.

Talousarvion yhteyteen laadittava koulutussuunnitelma on myös osa uutta henkilöstöohjelmaa ja koulutussuunnitelmaprosessin määrittelemisen ja -suunnitelman teko on asetettu yhdeksi tavoitteeksi vuodelle 2023.

Tuottavuutta ja hyvinvointia Jokivarteen hankkeen tiimoilta on tehty työhyvinvointikyselyä henkilöstölle tänä vuonna ja siinä on käytetty hyväksi

2.8.2021

Lapin yliopistolta Marko Kestin kehittämää työelämän laadun mittaria QWL-indeksiä, joka kertoo työntekijöiden kokemasta fyysisestä ja emotionaalisesta turvallisuudesta, yhteenkuuluvuudesta ja identiteetistä sekä päämääristä ja luovuudesta. Kyselyä on tarkoitus tehdä tulevaisuudessa säännöllisin väliajoin, jolloin saadaan tietoa henkilöstön työhyvinvoinnista ja seurata sen kehitystä.

Kehityskeskustelumallia ja -lomakkeita ollaan päivittämässä ja uuden mallin käyttöönotto toteutetaan vuoden 2023 aikana.

Työterveyspalvelujen sopimuksen sisältö tullaan avaamaan ja tekemään siitä ohjeistus, joka laitetaan näkyviin henkilöstön sisäiseen intraan. Asiasta tiedotetaan myös esimiehiä pidettävissä esimiespalavereissa.

Järjestelmien uusimisessa ja niiden käyttöönotoissa tulisi perustaa oma projektiorganisaatio yhteistyössä tietohallinnon ja järjestelmiä käyttävien tahojen kanssa. Projektiorganisaatio tulee aikatauluttaa ja vastuutta tehtävä sekä nimetä yhteyshenkilö järjestelmän toimittaja suuntaan, joka seuraa, että luvatut työt tulee tehtyä asianmukaisesti ja aikataulussa.

Tornion kaupungin hallintosäännön päivityksessä ja organisaatiomuutoksessa on epähuomiossa jäänyt henkilöstöravintola väärään kohtaan. Asia on huomioitu ja korjataan syksyllä 2022 tulevan hallintosäännön päivityksessä.

Työhyvinvoinnin suunnitelmallista edistämistä käydään lävitse tuottavuutta ja hyvinvointia Jokivarteen hankkeessa, jossa keskitytään henkilöstön hyvinvointiin, sen johtamiseen ja kehittämiseen. Kehittämistyössä on mukana kaupungin työsuojelutiimi, joka omalta osaltaan jalkauttaa hankkeen tuotoksia koko kaupungin henkilöstölle.

Hyvinvointialue tiedottaa aktiivisesti ja säännöllisesti kaupunkeja ja kuntia joista tulee siirtymään henkilöstöä hyvinvointialueille. Kyseiset tiedotteet jaetaan henkilöstölle ja laitetaan sisäiseen intraan luettaviksi. Yhteistoimintamenettely aloitetaan elokuussa ja se toteutetaan lain ja ohjeistusten mukaan, joita saadaan hyvinvointialueelta ja kuntaliitolta sekä kuntatyönantajilta. Siirtoon liittyvä resurssi pyritään varmistamaan palkkaamalla tarvittaessa määräaikaista lisätyövoimaa, jotta voidaan varmistua joustavasta siirtoprosessista.

Henkilöstöpalveluiden johtotehtävien viranhoidossa on ollut viime vuosina vaihtuvuutta perhevapaista johtuen. Lisäksi uuden palkkahallintajärjestelmän käyttöönotto on ollut haasteellista, jolloin aikaa ja resurssia ei ole ollut riittävästi muuhun kehittämistyöhön. Henkilöstöpalveluissa tulisi perustoiminnot saada

2.8.2021

vakiinnuttua, jotta kehittämistyöhön voidaan keskittyä. Pitkäjänteiselle kehittämistyölle pitäisi saada lisäresursseja sekä organisaation myönteisen tuen.

Tietohallintopalvelut

Tietojärjestelmien käyttöönotoissa, jotka pääsääntöisesti ovat nykyään palvelun toimittajilta SaaS-palveluja (Software as a Service), käyttöönotot tapahtuvat toimittajan ohjaamina ja heidän käyttöönottoprosesseja noudattaen. Sovellusten ja tietojärjestelmien käyttöönottoon kuuluu yleensä myös pääkäyttäjien kouluttaminen. Tornion kaupunki nimeää tietojärjestelmille ja sovelluksille pääkäyttäjän / (t) ja heidän tulee osallistua toimittajan koulutuksiin ja heidän vastuullaan on kouluttaa muu henkilöstö, joka sovelluksia / tietojärjestelmiä käyttää. Tietohallintopalvelut vastaavat käyttöönottoprojekteissa esim. tarvittavien tietoliikenne- ja palomuurivausten tekemisestä ja kommunikoi mm. eri palveluntoimittajien kanssa. Uusia tietojärjestelmiä ja sovelluksia ei juurikaan enää asenneta omaan konesaliin palvelimille. Jokaisessa tietojärjestelmän tai sovelluksen käyttöönottoprojektissa täytyy olla Tornion kaupungin nimeä projektipäällikkö, jonka tulee olla yksiköstä, johon järjestelmä tai sovellus otetaan käyttöön. Toimialojen täytyy toimia aktiivisesti käyttöönottoprojekteissa, koska tietohallintopalvelut eivät voi ottaa vastuulleen kaikkien järjestelmien ja sovellusten käyttöönottoprojekteja.

Tietoverkonhallinnon osalta tarvittavat tunnukset ovat nykyisin koko tietohallintopalvelutiimin tiedossa ja Elisa Santa Monican tietoliikenneasiantuntija on myös pitänyt koulutuksen asetusten ja perusmuutosten tekemisen osalta. Ko. koulutus on myös tallennettu ja se on tietohallintopalveluiden tiimin käytössä (ei jaeta muille organisaatiossa).

Ulkoisen tietoverkon haavoittuvuustestaus on tänä vuonna toteutetun testauksen suorittajan suosituksesta suositeltavaa tehdä 1-2 vuoden välein. Tietoturvaa parannetaan myös Microsoft Office lisenssien päivityksien myötä.

Vuodesta 2021 lähtien Digiagendan hankkeita on pyydetty sekä tulevalle vuodelle että 2-3 vuotta eteenpäin. Vain Teknisistä palveluista on tietojärjestelmä- ja sovellushankkeita listattu 2-3 vuotta eteenpäin.

Tietohallintopalveluiden resurssoinnin tilanne ja tiimin koko tarkentuu vuoden 2023 aikana, koska hyvinvointipalvelut irtautuvat kaupungin palveluista, mutta TE-palvelut ovat siirtymässä kaupungin vastuulle. Vuoden 2022 loppu ja vuoden 2023 hyvinvointialueen käynnistyminen tulee työllistämään

2.8.2021

Tietoturva ja tietosuoja

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota henkilöstön riittävän tietoturva- ja tietosuojaosamiseen ja että henkilöstölle tulisi olla tarjolla säännöllisin väliajoin asianmukaista koulutusta. Tornion kaupungissa otetaan käyttöön syksyn 2022 aikana Navicre -tietosuoja- ja turvakoulutus, joka on avoinna läpi vuoden. Yksiköiden esimiehet valvovat suorituksia ja yleinen raportointi toteutetaan osana riskienhallintaa. Käytäntö vapauttaa samalla tietosuojavastaavan työaika muuhun tietosuojatyöhön.

Hyvinvointipalveluiden lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunnan osalta tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomion seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

1. Sähköiset palvelut

Sähköisten palveluiden käyttö on lisääntynyt Covid 19 pandemian aikana. Palveluja tulee edelleen kehittää huomioiden eri ikäryhmien tarpeet ja käytettävät kanavat.

2. Henkilöstön saatavuus

Rekrytointiprosessia on tehostettu ja kehitetty yhteistyössä henkilöstön/esihenkilöiden kanssa. Kehittämisessä on huomioitu perheen ja työn yhteensovittaminen osana henkilöstön kokonaisvaltaista hyvinvointia mahdollisuuksien mukaan. Hyvinvointipalvelut toteuttaa rekrytointiprosessia yhteistyössä henkilöstöhallinnon kanssa. Henkilöstöpalvelut suunnittelee ja kehittää koko konsernin henkilöstösuunnitelmaa ja rekrytointia.

Oppisopimuskoulutuksien määrä on lisääntynyt ja Lappian kanssa tehtävä yhteistyö on tiivistynyt. Osallistumme hankkeeseen ”Töitä tarjolla ja tekijää kaivataan hankkeessa” ja olemme myös mukana ”Osaava sairaanhoitaja Lapissa”- jatkuvan oppimisen tie -hankehaussa. Hankkeessa on tarkoitus mentoritoiminnan avulla vaikuttaa sairaanhoitaja opiskelijoiden sitoutumiseen ja lisätä opiskelijoiden työyhteisöön kuuluvuuden tunnetta

3. Lastensuojelu

2.8.2021

Tornion sosiaalitoimistoon on rekrytoitu elokuussa 2022 uusi perhesosiaalityöntekijä varhaiseen tukeen panostamiseksi. Perhesosiaalityön resurssin vahvistamisen myötä lastensuojelun sosiaalityöntekijöiltä on saatu siirrettyä sosiaalihuoltolain mukaisia asiakkuuksia perhesosiaalityöhön. Työnjakoa arvioidaan ja kehitetään edelleen syksyn 2022 aikana. Suunnitelmana on tarkastella myös muita työn organisoinnin rakenteita uudelleen huomioiden järjestämisvastuun siirtyminen Lapin hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Lastensuojelun sosiaalityöntekijäresurssin lisäämisestä on neuvoteltu Lapin hyvinvointialueen kanssa, koska lakisääteisen asiakasmitoituksen kiristyminen 1.1.2024 alkaen 30 asiakasta / työntekijä on huomioitava resursoinnissa riittävän ajoissa.

Lastensuojelun monialaisen kehittämisen hankkeeseen ei ole pystytty osallistumaan täysipainoisesti henkilön vaihtuvuuden vuoksi. Kyseisissä olosuhteissa on ollut välttämätöntä priorisoida ja kohdistaa työpanos lakisääteisten tehtävien hoitamiseen

4. Palautteiden huomiointi palveluissa

Hyvinvointipalvelut kerää säännöllisesti asiakaspalautteita käsittelee ne säännöllisesti ja huomioi ne palvelujen kehittämisessä.

5. Ikäihmisten palvelujen kehittäminen ja saatavuus

Ikäihmisten asumispalveluja kehitetään esimerkiksi välimuotoisella asumisella. Välimuotoinen asuminen sijaitsee osana palvelu- tai yhteisökorttelia lähellä palveluja. Välimuotoisen asumisen ympäristö ja tilat ovat esteettömiä ja houkuttelevat liikkumaan. Rakennuksessa on yhdessäoloon ja toimintaan tarkoitettuja viihtyisiä yhteisiä tiloja. Asunnot ovat ns. tavallisia asuntoja, joihin tulee varata tilaa myös apuvälineiden ja hoitotarvikkeiden säilyttämiseen ja teknologiset ratkaisut ovat käyttäjälle huomaamattomia ja helppokäyttöisiä. Torniolaisten ikääntyvien kuntalaisten asumisen tarpeita ennakoidaan ja pyritään varautumaan palvelutarpeeseen.

Yhdessä Tornio Tuvan ja seurakunnan kanssa jatketaan etsivän vanhustyön mallia. Lapin AMK:n kanssa teemme yhteistyötä ”Teknologiset ratkaisut ennakoivan tiedon keräämisessä ja ikäihmisten asumisen tukemisessa” hankkeessa. Hankkeen tarkoituksena on edistää ennaltaehkäisevien palveluiden tuottamista hyödyntämällä digitaalisia ratkaisuja ikäihmisten kotona asumisen tukemiseksi pitkien etäisyyksien alueella.

2.8.2021

Kolmas sektori (mm. kansalaisopisto, TornioTupa, Luotsi, Meän talo) on järjestänyt ikäihmisille suunnattua digiosaamisen opetusta.

Alueiden elinvoimaisuuden tukemisessa paikalliset palvelujen tuottajien kanssa tehtävä yhteistyö on säännöllistä. Monituottajamalli on olennainen osa ikäihmisten palvelujen tuottamista ja kehittämistä.

6. Kotouttaminen

Kotoutumista on edistetty etenkin työvoima-, koulutus-, asumis-, nuoriso- ja kulttuuripalveluiden suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kotouttamispalveluissa on edelleen paljon kehitettävää järjestöjen ja maahan muuttaneiden omien järjestöjen kanssa

7.Hankinnat

Pyrimme jatkossa kehittämään toimintaketjua ja yhteistyötä ERVA-alueella myös niin, että PPSHP:n auditoinnit erikoislaitteiston osalta saataisiin riittävän ajoissa investointisuunnitelmien suhteen

7. Hyvinvointialueelle siirtyminen

Hyvinvointipalvelut on osallistunut aktiivisesti hyvinvointialueen palvelujen järjestämiseen ja kehittämiseen. Henkilöstö on osallistunut työryhmiin ja toimeksiantosopimuksella hyvinvointialueen palvelujen suunnitteluun. Työskentelyssä on huomioitu Tornion kaupungin toimivien palvelujen mallit.

Sivistyspalveluiden lausunto

Sivistyslautakunnan osalta tarkastuslautakunta on kiinnittänyt painokkaasti huomiota ristiriitaan, joka ilmenee painopistealueiden ja tavoitteiden sekä toiminnallisen ja taloudellisen toteuman välillä. Näin on kiistämättä ollut ja tilanne johtuu pääosin pandemian aiheuttamista tekijöistä. Niin varhaiskasvatuksessa kuin perus- ja lukiokoulussa etäopetuksen takia syntynyt oppimisvaje ja muutkin vaikeudet aiheuttivat sen, että asetettuihin tavoitteisiin sen enempää toiminnan kuin taloudenkaan osalta ei päästy. Paluu ns. normaaliin koulunkäyntiin osoittautui huomattavasti haasteellisemmaksi kuin osasimme olettaa. Lisäksi talouden suhteen emme osanneet varautua niin suuren budjettilisäykseen kuin mitä oppilaiden lisääntyneen tuen tarpeen

2.8.2021

suhteen olisi pitänyt varata. Toisaalta olemme myös varsin ansiokkaasti hakeneet erilaista hankerahaa tätä työtä varten. Pandemian aiheuttamia sulkuja oli Torniossa vielä kevät- ja syyslukukaudella 2021. Opettajien osalta tilanne näkyi lisääntyneinä sairauslomina, joihin emme myöskään varautuneet riittävästi. Valtionosuudet eivät täysimääräisinä, lupauksista huolimatta, kattaneet kaikkia menoja joita oppivelvollisuuden pidentäminen ja 5-vuotis esikoulukokeilu aiheuttivat. Asiasta olimme yhteyksissä myös ministeriöön, jonka mukaan olemme ymmärtäneet asian väärin ja valtionosuuksia on lisätty niin lukioon kuin varhaiskasvatukseen.

Tarkastuslautakunta nostaa kehitettäväksi asiaksi henkilöstömenojen kasvun seuraamisen ja niihin reagoimisen. Kehityskohde on tärkeä ja ratkaisu asian suhteen vaatii rakenteellisia uudistuksia niin päiväkotien kuin kouluverkonkin osalta. Uuden päiväkodin rakentaminen ja sen toiminnan järjestämistapa on päätettävä lähitulevaisuudessa ja suunnitelmatyö kouluverkon suhteen on myös aloitettu. Tähän työhön liittyy myös kielikoulun tulevaisuudesta päättäminen. Tarkastuslautakunta nosti nämä asiat esiin pohdittavaksi osiossa.

Rekrytointiprosessia on syytä selkeyttää koko kaupungin osalta ja tähän työhön on yhdistettävä myös hallintosäännön päivittäminen. Prosessi olisi saatava nopeammaksi ja joustavammaksi ja lähiesimiehen roolia korostavaksi. Tarkastuslautakunnan esiin nostama oikeellisuus täytyy olla keskeinen päämäärä. Tämäkin työ on aloitettu koko kaupungin osalta.

Käyttötalouden ennakoiminen ja talousarvioaraamissa pysyminen ovat tarkastuslautakunnan raportin keskeistä ydintä. Aleneva lapsi- ja oppilasmäärä alentaa valtionosuuksia ja lautakunnan esittämä kehittämiskohde valtionavustusten ennakoimisten suhteen on valitettavan vaikea toteuttaa. Niin ministeriö kuin opetushallituskin ilmoittaa mahdollisista valtionavustusten hakemisesta kesken lukuvuotta ja saatavaa summaa on vaikea ennustaa. Kuten edellä on maininnut, olemme kuitenkin saaneet valtionavustuksia lähinnä pandemian aiheuttamien ongelmien hoitamiseen esimerkiksi vuosille 2021-2022 yhteensä n. 550 000 €.

Elämänlaatulautakunta

Elämänlaatulautakunnan osalta tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota mm. avustusten jakoperusteisiin ja tiedottamisen tehostamiseen. Avustusten jaossa on kiinnitetty huomiota hakemisen helpottamiseen ja mahdollista hakuprosessien sähköistämistä on selvitetty.

2.8.2021

Covid19-pandemiatilanne antoi mausteensa Tornio 400 -juhlavuoteen ja muutti tehtyjä tapahtumasuunnitelmia ja siirsi toimintaa kesään ja syksyyn. Joitakin tapahtumia jouduttiin myös kokonaan perumaan, kuten Happy New Twice 2020 ja 2021, joiden ajateltiin aloittavan/päättävän juhlavuoden. Kevään juhlatuokkien Tornio-päivien päätapahtumat jouduttiin järjestämään digitaalisin striimein, joissa onnistuttiin kuitenkin hyvin. Tornio 400 -juhlalähteyksen avulla saavutettiin jopa isompi määrä kuntalaisia ja paikkakuntien ulkopuolisiakin kuin suunnitellulla normaalilla toteutuksella oltaisiin voitu saavuttaa. Kalottjazz & Blues –festivaalit kyettiin koronatilanteesta huolimatta järjestämään poikkeuksellisella ja supistetulla tavalla ilmaiskonsertein. Peräpohjolan markkinat jouduttiin perumaan. Nämä kaksi vaikuttivat kulttuuritoimiston tulopuoleen merkittävästi. Vuosi 2021 oli kuitenkin tapahtumien puolesta hyvin vilkas ja poikkeava normaaleihin vuosiin nähden.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan liikuntatoimen asiantuntijaresurssit ovat kunnossa, mutta hankerahoituksen hakemiseen on hyvä kiinnittää erityistä huomioita. Liikuntatoimessa on kiinnitetty huomiota hankerahoitusten hakemiseen ja henkilökunnan koulutusta lisätään, jotta hankehakemisen osaaminen lisääntyisi.

Nuorisotoimella on jatkuvasti menossa hankkeita, joista osaan on saatu avustuksia säännöllisesti jopa vuosikymmenien ajan. Uutta hankerahoitusta haetaan aina, kun hakuja nuorisotyön alalle avautuu. Hankkeilla saamme nuorisotyötä kehitettyä ja resursseja kasvatettua. Koronavuodet ovat vaikuttaneet lasten ja nuorten toimintaan osallistumiseen niin, että kerho-, leiri- ja harrastustoimintaan saatiin vähemmän kävijöitä. Myös toki nuorisotilojen kävijämäärät vähenivät, kun ne olivat kokonaan suljettuina joitakin aikoja. Nyt on kuitenkin alkamassa uusi kausi ja markkinointi on käynnissä. Uskoaksemme kävijöitä saadaan kaikkiin toimintoihin.

Lasten ja nuorten hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman työryhmässä paneuduimme hyvinvointiin vaikuttaviin tekijöihin ja esitimme konkreettisia toimenpiteitä, joilla lasten ja nuorten hyvinvointia voitaisiin tukea. Tulevan vuoden talousarvioon nuorisotoimi onkin esittämässä koulunuorisotyöntekijän toimen perustamista, joka kohdistuu Raumon yläkoululle. Koulunuorisotyö on valtakunnallisesti vakiintunut osaksi nuorisotyön ja koulujen yhteistyötä, jolla vaikutetaan etenkin nivelvaiheiden haasteisiin. Myös jalkautuvan erityisnuorisotyön tarve on lisääntynyt ja etenkin kauppakeskuksessa toimivan Pop up –nuorisotilan avulla tavoitamme juuri sen kohderyhmän, jota muussa nuorisotoiminnassa emme tavoita.

2.8.2021

Lisäämme voimavaroja myös sivukylien nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Kerran kuukaudessa Karungin ja Arpelan kylillä järjestetään nuorten iltoja. Vastaavasti näinä iltoina Putaan nuorisotalo on suljettuna, mutta Kivirannan ja Aaltosen tilat ovat avoinna.

Merilapin kansalaisopistojen yhteisenseutuopiston syntyminen tyssäsi lähinnä kiistaan uuden opiston ylläpitäjäkunnasta. Tornio toi neuvotteluissa esille toiveensa toimia ylläpitäjänä, sillä se katsoi kaupungilla olevan siihen tarvittavat resurssit. Tämä ei kuitenkaan sopinut muiden kuntien edustajille. Lisäksi Kivalo-opiston kuntien välinen sopimus oli laadittu siten, että pienet kunnat hyötyivät taloudellisesti. Tornio halusi tasapuolisemman sopimuksen, jossa jokainen kunta olisi vastannut omista kustannuksistaan. Näistä ei päästy yksimielisyyteen ja neuvotteluja ei enää jatkettu.

Koronapandemia hiljensi kansalaisopiston toimintaa, mutta kurseja on pystytty heti keväästä 2020 alkaen toteuttamaan etäyhteyksiä hyödyntäen. Vuodet 2020 ja 2021 kurseja on toteutettu alle opiskelijaminimimäärän, jotta ne kuntalaiset, jotka haluavat ja pystyvät harrastamaan ja opiskelemaan myös pandemian aikana, voivat sen tehdä. Tämä heikensi opiston kurssimaksutulojen määrää, mutta ratkaisu tehtiin puhtaasti kuntalaisten osallisuutta ja hyvinvointia ajatellen. Vuoden 2022 kurssi-ilmoittautumiset ovat käynnistyneet vilkkaasti ja elokuussa on ilmoittautuneiden määrä 10% enemmän kuin vuonna 2019, joka oli edellinen ns. normaali vuosi. Ilmoittautuneiden joukossa on nyt poikkeuksellisen paljon myös uusia opiskelijoita.

Kansalaisopisto toivoo, että opistolle annetut kurssimaksujen tulotavoitteet pidetään kohtuullisina, jotta opiskelijoilta perittäviä kurssimaksuja ei tarvitse nostaa. Kurssimaksujen nostaminen heikentää kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua kansalaisopiston toimintaan ja tällä on vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin, osallisuuteen, yhteisöllisyyteen, tasa-arvoon ja elinikäisen oppimisen mahdollisuuksiin.

Teknisten palveluiden lausunto

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa on vuoden 2021 tilinpäätöksen osalta keskitytty aikaisempaa paremmin kokonaisuuksiin toiminnallisten tavoitteiden toteumaa tarkasteltaessa. Onnistumisena lautakunta on nimennyt Näränperän tulvapenkereen korottamisen yhteistyössä Haaparannan kanssa. Tämän osalta on tarkennettava, että korottamisesta on laadittu suunnitelma, johon on haettu lupaa Ruotsin viranomaiselta syksyllä 2020. Luvan pääkäsittely on lokakuussa 2022 ja vasta luvan ja siinä esitettyjen ehtojen jälkeen päästään

2.8.2021

varsinaiseen rakentamistyöhön. Tämän arvioidaan ajoittuvan vuosille 2023 ja 2024.

Lautakunta on esittänyt kehitettävänä kohteina tavoitteita, joita ei toimintavuoden aikana ole saavutettu ja jotka jatkuvat vuoden 2022 puolella. Kehityskohteena ja pohdittavana seikkana on esitetty myös resurssoinnin kysymykset. Eräänä konkreettisenä esimerkkinä on esitetty myös kaavoitus ja mittaus tulosalueen henkilöstöressurssien kehittäminen.

Resurssoinnin osalta on todettava, että teknisten palvelujen toimiala on osaltaan joutunut vastaamaan talouden tasapainottamisen haasteisiin. Takavuosina tavoitetta jopa korostettiin kaupunkitason tavoitteellisella 60 htv:n vähennyksellä. Toimialan kaikilla palvelualueilla koetaan vajausta ja useat erityistä osaamista vaativat tehtävät ovat pääsääntöisesti yhden osaajan varassa, jolloin henkilöstön vaihtuessa kyseisten toimintojen osalta voi ilmetä tilapäisiä puutteita. Tarkastuslautakunta on toisaalta myös esittänyt kehityskohteena talouden tasapainottamisen jatkamisen tulevilla tilikausilla. Toimialan henkilöstökulut ovat vuoden 2021 tilinpäätöksen mukaan noin 43 % kaikista käyttömenoista. Täten lienee selvää, ettei talouden tasapainottamisen tavoitteita ja resurssikysymystä voida käsitellä toisistaan irrallisina kokonaisuuksina.

Teknisten palvelujen ja hankintatoimen yhteistyön kehittämiseen on tarkastuslautakunta kiinnittänyt myös huomiota. Tehtävänjakoa on selkiytetty ja työntekijöiden tehtäväkuvauksia täsmennetty. Teknisen toimialan vilkkaan rakennustoiminnan vuoksi yhteistyö hankintatoimen kanssa on avainasemassa ja täten myös jatkuvan kehitystyön kohde myös tulevaisuudessa.

Tarkastuslautakunta on löytänyt kehitettävää toimialan Pohjoismaiden yhteisissä infrahankkeiden edunvalvonnassa ja yhteistyön tiivistämisessä. Tämän kehityskohteen osalta jää hieman epäselväksi mitä sillä tarkoitetaan. Teknisten palvelujen toimialan tehtävänä on Tornion kaupungin infraomaisuuden hallinta ja kehittäminen. Tähän tiiviisti liittyvät yhteishankkeet Haaparannan kanssa (kuten tulvansuojelun hankkeet ja Rajalla -hanke) ovat luonnollisesti toimialan tehtäväkenttään ja niissä toiminta on ollut erittäin aktiivista. Varsinainen Pohjoismaisten yhteishankkeiden edunvalvonta on toimialan käsityksen mukaan kaupungin johdon alaista toimintaa. Toki toimiala on tarvittaessa mukana tuottamassa paikallista asiantuntemusta myös laajempiin kansainvälisiin hankkeisiin.

Kehitettävää lautakunta on löytänyt myös päiväkotien tilannekuvan ja uuden

2.8.2021

suuremman päiväkodin suunnittelu, sijainnin määrittämisessä ja rakentamisessa. Näiltä osin toimiala on tuottanut sivistyspalveluilla tietoja palveluverkosta ja -tavasta päättämistä varten. Kun päätökset näiltä osin ovat valmiit, on toimialalla mahdollisuus edetä suunnitelmissa. On kuitenkin tarkoituksenmukaista, että palvelun järjestämisestä vastaava taho päättää palvelujen tuotannon tavasta ja palveluverkosta.

Tarkastuslautakunnan pohdittavaksi esittämät asiat ovat hyviä ja ajankohtaisia huomioita, joista osa on jatkuvaa toimintaympäristön kehittämisprosessia. Muutamia kohtia on hyvä tässä yhteydessä saattaa myös tarkastuslautakunnan tietoon.

Tonttikysyntä on hiipunut huippuvuosilta, jolloin omakotitaloja rakennettiin vuositasolla jopa yli 100. Osa rakentamisesta kohdistuu luonnollisesti asemakaava-alueiden ulkopuolelle, jolloin viime vuosina on arvioitu, että vuosittainen tonttitarve on noin 30 tonttia. Tämäkin on ollut korona-ajan epävarmuuden ja rakennuskustannusten nousun vuoksi ylimitoitettu, joten tonttivaranto on riittänyt hyvin. On tärkeää, että tonttituotannon suhteen pysytellään ajan hermoilla, jotta rakennettavaan kunnallistekniikkaan ei tehdä tehottomia investointeja. Kerrostalotontteja on Suensaarella vielä reilusti, mutta ne ovat pääasiassa yksityisessä omistuksessa. Kerrostalotonttien kysyntä kohdistuu pelkästään Suensaaren alueella ja on ollut sielläkin vuoden 2021 osalta alhainen.

Kaupungin kunnallistekniikan suunnittelussa ja rakentamisessa tehdään tiivistä yhteistyötä kaupungin, Tornion Vesi Oy:n ja Tornion Energia Oy:n kanssa. Kerran kuukaudessa järjestetään yhteiskokous, jossa käydään läpi käynnissä olevat sekä tulossa olevat työmaat ja suunnitelmat. Tämän lisäksi investointien taustalla oleva katujen ja vesihuollon perusparantamisen yleissuunnitelma laaditaan tiiviissä yhteistyössä, jolloin toimijoilla on tieto mitä hankkeita on lähivuosien suunnitelmissa. Myös talousarvioiden suunnittelu tapahtuu näiden perusteella. Toki toimintavuoden aikana voi tulla eteen jotain yllättävää investointitarvetta, jota ei talousarviossa ole huomioitu tai joku hanke jää jostain syystä toteutumatta tai viivästyy, mutta säännöllisellä seurannalla näihinkin tilanteisiin on voitu reagoida ja tieto saadaan kulkemaan.

Vesihuollon toiminta-alueen päivityksestä arviointikertomuksessa on esitetty, että vastuutaho on ympäristölaulukunta. Vesihuoltolain mukaan vesihuollon toiminta-alueesta päättää kaupunki vesilaitoksen esityksestä tai sitä kuultuaan. Tämä tarkoittaa, että toiminta-alueen päätösvalta on valtuustolla. Tiedot päätöstä varten tuottaa Tornion Vesi Oy oman toiminta-alueensa osalta ja

2.8.2021

teknisten palvelujen lautakunnan alaisuudessa hoidetaan päätöksenteon valmistelu.

Tarkastuslautakunta on esittänyt pohdittavaksi asiaksi kiinteistörekisterin päivittämisen ja kysyy tehdäänkö työ ostopalveluna. Kysymys on todennäköisimmin rakennus- ja kiinteistötietojen tarkistamisesta, jonka perimmäisenä tavoitteena on saada ajantasaisten tietojen myötä kasvatettua kiinteistöverotuloja. Hanke tulee vaatimaan useamman vuoden panostusta kaupungilta ja kustannukset tulevat olemaa luokkaa 250 000 euroa. Hankkeessa voidaan hyödyntää ostopalveluja, lähinnä virheiden rajaamisessa, mutta käytännössä rekisteritietojen päivitystyö on tarkoituksenmukaista suorittaa omana työnä. Tämän työn aloittamiseksi tekniset palvelut esittää määrärahaa vuoden 2023 talousarvioon.

Ympäristötoimen ylikunnallisesta yhteistyöstä lautakunta toteaa, että toimipisteen yhteistyökunnissa tuovat haasteita toimintojen järjestämiselle. Tämä on totta, mutta kuten lautakuntakin toteaa, se perustuu kuntien väliseen yhteistoimintasopimukseen. Kuntien välinen yhteistoiminta on lopulta hyötyjen hakemista kaikille osapuolille, mikä johtaa kompromisseihin, eikä sopimuksen ehtoja voida sanella isäntäkunnan toimesta. Näin on myös tilanne voimassaolevan ympäristötoimen yhteistoimintasopimuksen suhteen. Palvelujen järjestämisen kannalta koko toimialueen kannalta tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti olisi palveluverkkoa pystyttävä muutamaa tarpeen mukaan, mutta kysymys on myös vahvasti jokaisen kunnan omaan elinvoimaan vaikuttava asia, eikä kunnissa ole halukkuutta luopua palvelupisteistään. Päinvastoin on esitetty jopa lisäresursointia esim. Simon eläinlääkintään, vaikka selkeästi on voitu osoittaa, että kokonaisuus huomioiden resurssointi on muuhun toimialueeseen verrattuna hyvällä tasolla.

Lupapalvelujen asioiden sekä lupien käsittelyssä ja ollaan siirtymässä sähköisiin palveluihin. Tämä tulee lähitulevaisuudessa helpottamaan nykyisten resurssien käyttöä, parantaa asiakaspalvelua ja vähentää avainhenkilöihin sisältyviä riskejä.

2.8.2021

Konserniyhteisöjen omistajaohjaus ja vuositavoitteiden toteutuminen

Tornion Energia Oy

Tarkastuslautakunta nosti arviointikertomuksessaan erityisesti päästöoikeuksien ja energianhankintakustannusten rajujen hinnannousujen tuomat haasteet yhtiölle.

Yhtiön lämpötoimittajan kanssa on saatu neuvoteltua lämmöntuotanto 50 %:sti päästöttömäksi. Tällä on pystytty hallinnoimaan rajusti nousseiden päästöoikeuskustannusten nousua. Tavoitteena oli nostaa päästötöntä osuutta 70%:iin vuoden 2022-2023 aikana. Energiakriisi hidastaa siirtymää. Seuraavalle lämmityskaudelle on luvattu 60%:sesti päästötöntä energia, joka vähentää päästöoikeusmaksuja. Samanaikaisesti biopohjaisten polttoaineiden hinta on noussut Venäjän talouspakotteiden vuoksi, joka kasvattaa kustannuksia polttoaineiden osalta. Yhtiö neuvotteli lämpötoimitussopimuksesta irti päästöoikeusmaksut 06/2022 alkaen. Päästöoikeusmaksu määräytyi sopimuksen mukaisesti laskutushetken mukaan. Itse päästöoikeudet hankkimalla voidaan vaikuttaa päästöoikeuden ostoarvoon ja päästöoikeusmarkkinaa seuraamalla hankkia mahdollisimman edulliseen hintaan. Päästöoikeuksia ei ole pakko hankkia kuukausittain. Yhtiöllä tulee olla hankittuna kulutuksen mukaisesti päästöoikeuksia vuoden päättyessä.

Tarkastuslautakunta mainitsi arviointikertomuksessaan, että yhtiö on sitoutunut kehittämään Tornion biokaasuhanketta ja on mukana biokaasulaitoksen kannattavuuden selvittämishankkeessa.

Yhtiö on perustanut 07/2022 tytäryhtiön Nordic Biogas Oy. Konsulttina hankkeessa on Macon Oy. Selvitystyölle on varattu aikaa 08/2022-03/2023. Selvitystyöryhmä tekee viikoittain aktiivista työtä hankkeelle. Biokaasulaitoksen laitteiston ja rakentamisen kilpailutus julkaistaan lokakuussa 2022. Tukihakemukset laitetaan TEMille vuoden 2022 aikana.

Lisäksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa tuotiin esille, että lämmönhankintasopimus on tehty 15 vuotta sitten 100 % turpeeseen perustuen. Lämmönhankintasopimus tulisi päivittää biopolttoaineisiin siirryttäessä tavoitevuoden 2025 mukaiseksi.

Lämmöntoimitussopimus päättyy vuoden 2023 lopulla. Neuvottelut ovat edenneet. Tavoitevuosi 2025 voi olla tällä hetkellä teknisesti haastava toteuttaa lämpötoimittajan osalta. Asiaa selvitetään.

2.8.2021

Tornion Vesi Oy:

Tarkastuslautakunta on esittänyt kehitettäväksi Jokivarren viemärointiliittymien loppuun saattaminen teknisen- ja ympäristötoimen kanssa yhteistyössä.

Toiminta-aluekartoille tehdään pieniä päivityksiä laajentumisen johdosta, jonka jälkeen se on valmis lautakuntakäsittelyyn

Verkostohäiriöiden ja vuotovesien määrän minimointi.

Viemärien vuotovesiä kartoitetaan ja saneerataan löydettyjä ongelmakohtia runkoverkostossa. Kiinteistöille lähetetty korjauskehotuksia löydettyjen hulevesivuotojen korjaamiseksi

Tornion Vuokra-asunnot Oy

Tarkastuslautakunta kiinnitti arviossaan huomiota Tornion Vuokra-asunnot Oy:n käyttöasteen nostamiseen 90 %:iin vuoden 2022 aikana suunniteltujen toimenpiteiden toteuttamisella. Lisäksi tarkastuslautakunta nosti esille yhtiön taloudellisten riskien pienentämisen ja velkamäärän alentamisen sekä pitkäntähtäimen kokonaissuunnitelman toteuttamisen ja tarvittaessa päivittämisen. Tarkastuslautakunnan arviossa annettiin kehitettäväksi myös asuntojen säännölliset kuntotarkastukset ja jatkuvan kunnossapidon ylläpitämisen.

Käyttöaste on tällä hetkellä yli 90 %, mutta vuonna 2023 käyttöasteen kanssa tulee olemaan haasteita. Suurista asunnoista on ylitarjontaa. Isojen asuntojen kysyntä keskittyy saunallisiin rivitaloihin ja lähelle kaupunkia. Asuntoihin tehdään säännölliset kuntotarkastukset esim. asukkaan vaihtuessa.

Kaupungin kanssa pitäisi miettiä, mikä on yhtiölle taloudellisesti oikea ratkaisu taloudellisten riskien pienentämiseksi ja velkamäärän alentamiseen. Jos yhtiö tekee perusparannuksia kaupunkia ajatellen niin silloin yhtiön muita kohteita ei voida korjata. Jos asuntoja ei voida jatkuvasti korjata sekä ulkoa että sisältä niin talot rapistuvat ja näin asunnot eivät kiinnosta vuokralaisia.

Tornion Palveluasunnot Oy

Tarkastuslautakunta esitti kehitettäväksi asuntojen käyttöasteen nostamisen ja PT-suunnitelman mukaisten vuosittaisten kunnossapitoinvestointien tavoitteiden kirjaamisen.

2.8.2021

Opiskelijat ovat paljolti etäopiskelijoita, joten oppilasasuntojen osalta kannattaisi miettiä, onko tarvetta käyttötarkoituksen muutokselle edelleen.

Käyttötarkoituksen muutos vaatii luvan ARA:lta.

Tänä kesänä Kirkkokatu 2-4:ssä on tehty ulkomaalaus.

Tornion Krunni Oy

Tarkastuslautakunta esitti kehitettäväksi kuntotarkastusten perusteella tehtävät kunnossapitosuunnitelmat ja niiden kustannuslaskennan. Lisäksi tarkastuslautakunta kehotti huomioimaan myös pienhankinnoissa ja pienurakoissa tarjousten ja yksikköhintojen pyytäminen laajemmin paikallisilta yrityksiltä.

Hankintojen kilpailutusta on tehostettu, mutta osa aloista on sellaisia, ettei toimijoita ole paikkakunnalla kuin muutama tai heitä ei olen ollenkaan. Krunni on tehnyt hyvityksiä isännöinnistä tilikauden tuloksen puitteissa. Hyvitystä on annettu varsinkin oppilasasunnoille, koska oppilasasuntojen puolella on ollut vuosia maksuvaikeuksia.

Tornion Työvoimalasäätiö

Tarkastuslautakunnan mukaan säätiön toiminnan jatko pystyttiin varmistamaan vain kaupungin antamalla avustuksella.

Tämä pitää paikkansa. Lisäksi on syytä muistaa, että säätiön toteutti vuonna 2021 myös säättötoimenpiteitä mm. lomautuksin lomarahavaihdoilla. Näiden säästötoimenpiteiden vaikutuksen olivat noin 65 000 €.

Arviointikertomuksessa todetaan, että säätiön tulisi kehittää toimintatapojaan positiivisen tuloksen saamiseksi.

Arvio on oikea. Vuoden 2022 aikana Työvoimalasäätiö on Eduro-säätiön alihankkijana kahdessa ELY keskuksen kilpailuttamassa ostopalvelussa. Tämä tuo kaivattua lisätuloa ja vie säätiön toimintaa aiempaa enemmän avoimien markkinoiden suuntaan. Tämä on mahdollista sen vuoksi, että säätiön sidosyksikköasema suhteessa kaupunkiin joudutaan purkamaan vuoden 2023 alusta lukien, jotta hyvinvointialueen palvelutuotanto on jatkossakin mahdollista.

Arviointikertomuksessa kehoitetaan tarkastelemaan työpajatoimintaa.

Tätä tarkastelua on tehty aina ja sitä tehdään parhaillaankin. Muutokset pajarakenteeseen esitetään säätiön hallitukselle talousarviovalmistelun 2023

2.8.2021

yhteydessä. Tavoitteena on kulurakenteen hallittu pienentäminen ja asiakaspaikkojen supistaminen vastaamaan tämän hetken valmennuspaikkatarvetta. Asiakasmäärät ovat laskeneet vuodesta 2019 lähtien.

Rekrytointien osalta on todettava, että tilanne vaihtelee. Tehtävänkuvasta ja ajankohdasta riippuen hakijoita on välillä hyvin, välillä heikommin. Lähtökohtaisesti lyhyempiin ja projektiluonteisiin tehtäviin rekrytointi on haastavampaa.

Arviointikertomuksessa kiinnitetään huomiota myös osaavan henkilökunnan pysyvyyteen.

Huoli on perusteltu. Henkilökunnan liikehdintään vaikuttaa säätiön tulevaisuudennäkymät, tehdyt ja tulossa olevat säästötoimenpiteet. Mikäli epävarmuutta on odotettavissa, osaavalle henkilökunnalle löytyy töitä muualta.

Nuorten jatkosijoittumisen osalta tavoite on asetettu tarkoituksella korkeaksi ja toisinaan siitä saatetaan jäädä. Asiaan vaikuttaa eniten asiakasrakenne ja asiakkaiden sitouttaminen tavoitteisiin. Vuoden 2022 puolivuotiskatsauksessa nuorten positiivisen edelleensijoittumisen osalta toteutuma oli 89,5 tavoitteen ollessa 85 %.

Asiakasmäärät ovat olleet laskussa vuodesta 2019 lähtien. Kuntakokeilun viivästymisellä todennäköisesti oli negatiivista vaikutusta asiakasohjaukseen loppuvuodesta 2020 ja alkuvuodesta 2021, sillä verkostossakin oli havaittavissa odottava suvantovaihe.

Business Tornio

Tarkastuslautakunta on arvioinut yhtiön toimintaa vuoden 2021 osalta. Toimitilapörssi, Töihin Tornioon -palvelu ja Meänkauppa vaativat edelleen kehittämistä ja mm. resursseista johtuen Meänkauppa on ollut holdissa. Maaseutuyrittäjien, muiden kuin maanviljelijöiden, saavuttamiseksi nyt koronan jälkeen jälleen aktivoituvat kyläyhdistys ja muut tilaisuudet on tarkoitus ottaa tarkemmin seurantaan. Tällaisissa tilaisuuksissa Business Tornio voi käydä kertomassa omista palveluistaan ja madaltaa kynnystä yhteydenotolle. Matkailumarkkinoinnin osalta yhtiö on jo päättänyt resursoinnista.

Yhtiön strategian mukaisesti kaupanala on yksi strategisista painopisteistä ja Meänkaupan aktivointi on aloitettu. Sivusto on pystynyt generoimaan mukana oleville yrityksille kävijöitä heidän verkkosivuilleen sekä myös

2.8.2021

lahjakorttikauppaa. Teknisesti sivusto ei edellytä merkittäviä muutoksia suomen osalta, kieliversio ja lahjakorttien myynti myös ruotsin puolelle on parhaillaan selvitettävänä. Mukaan pyritään saamaan lisää yrityksiä ja ennen joulukauppaa tai pikkujoulukautta Meänkauppa-kokonaisuutta on tarkoitus markkinoida ja nostaa esille verkossa.

Yhteistyötä Outokairan kanssa on kehitetty ja pyritty syventämään 2022 vuoden aikana ja edelleen yhteistyön kehittäminen on osa Business Tornion toimintaa.